

OpenRegioCulture

A kulturális erőforrások hozzáférhetőségét elősegítő környezet közös megteremtése a sajátos igényű polgárok számára
Co-creation of environment for accessibility of cultural resources for people with special needs

Napirend

10:00 – 10:30 A debreceni tanulmányút összefoglalója

10:30 – 11:00 Szakmai előrehaladás áttekintése

11:00 – 11:30 A közös értékalkotás (co-creation) folyamata

11:30 – 12:00 Ebédszünet

12:00 – 14:00 Moderált workshop

14:00 – 15:00 Összefoglalás és értékelés

Debreceni tanulmányút (2025. február 11-12.)

Workshop

Módszer: *World Café* – kiscsoportos, körforgásos beszélgetések

Résztevők: 3 csoport, 15–20 perces fordulók

Fókuszterületek:

1. Helyszíni látogatások értékelése

- építészeti befogadóképesség
- digitális befogadóképesség
- információs és kommunikációs elérhetőség

2. Ajánlások a regionális politika fejlesztéséhez

- építészeti hozzáférhetőség
- digitális hozzáférhetőség
- információs és kommunikációs hozzáférhetőség

Eredmények

Déri Múzeum

- Pozitívumok
 - Extra bejárat kerekesszékeseknek
 - Kerekesszék-emelő lift a lépcsőn
 - Szélesebb célcsoport figyelembevétele (gyermekek, speciális igényűek)
 - Jól képzett munkatársak
- Hiányosságok/negatívumok
 - Csúszós padló, kapaszkodó hiánya
 - Sötét szobák – nehéz információt olvasni
 - Nincs angol nyelvű tájékoztatás és navigáció
 - Információs képernyők nem intuitívak
- Fejlesztési javaslatok
 - WCAG alapelvek alkalmazása (digitális hozzáférés)
 - QR-kódok használata
 - Jegyautomata a bejáratnál

MODEM

- Pozitívumok
 - Könnyen megközelíthető
 - Lift, tökéletes lépcsők és világos terek
 - QR-kódok extra információval a műalkotásokról
 - Feliratok képernyőkön (részben angolul)
 - Könnyen érthető nyelv használata
 - A bemutató személy jó “mesemondó”
- Hiányosságok/negatívumok
 - Nincs alacsony kapaszkodó a lépcsőknél
 - Nincs pihenőhely (szék, párna)
 - Hiányzó jelzések a sérülések megelőzésére
 - Feliratok nem mindenhol kétnyelvűek
- Fejlesztési javaslatok
 - Nagyobb hangsúly az épület akadálymentesítésére

Eredmények

Debreceni Református Nagytemplom

- Pozitívumok
 - Lift a toronyban (részleges hozzáférés)
 - Széles folyosók
 - Templom weboldala
 - Jó kommunikáció az előadók részéről
- Hiányosságok/negatívumok
 - Szűk lépcső a torony felső szakaszán
 - Lift nem ér fel a csúcsra
 - Lépcsők kontraszt hiánya
 - Időjárási körülmények (hideg, páratartalom) nehezítik a látogatást

Debreceni Állatkert

- Pozitívumok
 - Alpakák etetése mint elérhető, interaktív szolgáltatás
- Hiányosságok/negatívumok
 - Göröngyös utak, szűk közlekedőterek (pl. üvegház)
 - Hiányos szellőzőrendszer (üvegház)
 - Kevés “tapintható” állat a speciális igényű látogatóknak
 - Reszponzív weboldal hiánya
 - Digitális információ hiánya az állatokról (pl. QR-kódok)
- Fejlesztési javaslatok
 - Interaktív élmények bővítése

Eredmények

Csokonai Színház

- Pozitívumok
 - Különleges emeletek és jól jelölt terek
 - Kontrasztos lépcsők, falak és padlók
 - Speciális helyek és jegypénztár kerekesszékesek számára
 - Lift a könnyebb közlekedéshez
 - 360°-os virtuális túra a színházról
 - Könnyen érthető nyelvű weboldal
 - Angol nyelvű feliratozás
 - Jó gyakorlat: művészek bevonása az inkluzivitásba
- Hiányosságok/negatívumok
 - Asztalok magassága nem akadálymentes
- Fejlesztési javaslatok

Egységes visszajelzés mindenki számára

- Hiányosságok/negatívumok
 - Tapintható térképek hiánya a bejáratnál
 - Több helyen akadályok a digitális hozzáférésben
- Fejlesztési javaslatok
 - Digitális megoldások bővítése:
 - audio guide-ok, QR-kódok, virtuális látogatás
 - Inkluzív kommunikáció:
 - jelnyelv használata, audio-tárlatvezetés
 - Hibrid események beépítése a kulturális kínálatba
 - Infografikák és ikonok szélesebb körű alkalmazása

Ajánlások a regionális politikához

Építészeti hozzáférhetőség

- Tapintható térkép, mobil rámpa, mobil lépcső alacsony emberek számára
- Csendes szoba, érzelmileg biztonságos környezet, pánikgomb
- Navigációs támogatás
- Vezetett túra látássérülteknek

Digitális hozzáférhetőség

- EU-ajánlások adaptálása – egyszerűsített változat
- „Útmutató a digitális hozzáférhetőségről” kidolgozása (könnyen érthető formában) a regionális politika részeként (pl. mellékletként)
- Jó gyakorlatok bemutatása digitálisan hozzáférhető weboldalakról a vármegyei önkormányzat honlapján

Információs és kommunikációs hozzáférhetőség

- Workshopok szervezése kulturális intézményekkel – különböző témákban
- Rendszeres találkozók a különböző érdekelt felekkel (a témában)
- Önérvényesítők bevonása az előkészítő folyamatba
- Tréningek, kurzusok, e-learning lehetőségek
- Tipp: kövesd a WCAG alapelveit és útmutatásait
- Rendezvények szervezésekor: mit teszel a hozzáférhetőség érdekében?!

Szakmai előrehaladás áttekintése

Tanulmányút

Máramaros megye, Románia

2025. június 25-26.

Petre Dulfu Megyei Könyvtár

- Látássérültek támogatása
 - speciális eszközök (Victor Reader Classic), 40 Daisy-könyv, több száz Braille-kötet
- Inkluzív programok
 - mesefoglalkozások, multiszenzoros élmények (pl. Harry Potter-labirintus)
- Közösségi szemlélet
 - értelmi akadályozottsággal élő gyerekek kiállítása, életkori sokszínűség támogatása (pl. senior angol nyelvórák)

Nagybányai Csillagászati Tudományok Múzeuma

- Multiszenzoros kiállítás
 - látássérülteknek is élményt nyújtó tárlat, vizuális elemekhez fülhallgató társul
- Taktilis eszközök
 - tapintható csillagképek, kézbe vehető modellek a megértés és érzékenyítés érdekében
- Virtuális élmény
 - planetáriumi kozmikus utazás szimulátorral

Tanulmányút

Máramaros megye, Románia

2025. június 25-26.

Victor Gorduza Megyei Ásványtani Múzeum

- Virtuális túra az állandó kiállításról
- Egyedi érzékszervi érzékelések – A kristályok varázsa kiállítás; terepi ásványgyűjtés látássérülteknek
- Multiszenzoros élmények
 - Braille-írással információk, hanganyagok három nyelven (román, magyar, angol), tapintható ásványminták
- Fizikai akadálymentesítés
 - tágas kiállítótér kerekesszékeseknek, vezetősáv látássérülteknek

Nagybányai Falumúzeum

- Hozzáférhető programok:
 - kézműves műhelyek, hagyományos zene és tánc speciálisan átalakítva érzékszervi/kognitív nehézségekkel élőknek
- Akadálymentesített honlap, virtuális túra
- Jövőbeli fejlesztések:
 - VR szemüvegek, mobilalkalmazás, bővített QR-kódok, audio guide-ok bevezetése

Tanulmányút

Máramaros megye, Románia

2025. június 25-26.

Desești Ortodox Plébánia és Szociális Központ

- 21 éve működő művészeti és szolidaritási táborok hátrányos helyzetű gyermekeknek
- Művészetterápia és mentorálás
 - művészek és gyerekek közötti kapcsolat, amely lelki gyógyulást és fejlődést támogat, tehetségek felfedezését segíti
- Önkéntes segítség: rendszeres ételgyűjtés a rászoruló családok támogatására
- Jövőbeli tervek:
 - „Gyermekfalu” létrehozása

Sighet Inkluzív Oktatási Iskolaközpont

- Fizikai és digitális akadálymentesítés
- Innovatív fejlesztő eszközök:
 - interaktív tapintható szőnyegek a kognitív, motoros és érzelmi készségek fejlesztésére
- Befogadó oktatás:
 - a speciális igényű gyermekek képességeikhez és a munkaerőpiac igényeihez igazított oktatásban részesülnek

Tanulmányút

Frankfurt, Rajna-Majna Kultúrrégió,
Németország

2025. szeptember 3-5.

Künstler*innenhaus Mousonturm („Művészek háza”)

- Fizikai akadálymentesítés: akadálymentes bejárat és mosdók, evakuációs szék, vakvezető kutyák fogadása
- Befogadó munkahely: fogyatékkal élő munkatársak alkalmazása, valódi munkalehetőségek biztosítása
- Akadálymentes kulturális élmény: speciális próbaterem a gyengénlátók számára (lépések hangjának felerősítése), színházi eszközök a színpadi helyzetek érzékelésére

Dialogmuseum

- Teljes sötétben zajló kiállítás („Dialogue in the Dark”)
- Interaktív és multiszenzoros élmények:
 - tapintható, hallható és testrezgésekkel érzékelhető programok, speciális szemüvegek különböző látássérülések megértésére
- Szociális vállalkozás:
 - fogyatékkal élő munkatársak alkalmazása

Tanulmányút

Frankfurt, Rajna-Majna Kultúrrégió,
Németország

2025. szeptember 3-5.

Freudenberg Kastély (Wiesbaden)

- Interaktív tanulási tér: több mint 100 állomás a természet és fizikai jelenségek játékos felfedezésére (pl. fény-sötétség, rezonancia, gravitáció)
- Kulturális és közösségi tér: rendszeres színházi és zenei programok, fesztiválok befogadó környezetben
- Fogytékossággal élők bevonása
+ Audio guide-dal ellátott táncelőadás

sam – Stadtmuseum am Markt

- Tapintható tárgyreplikák:
 - gumikesztyű biztosításával biztonságosan megérinthetők a kiállítási tárgyak másolatai
- Audio guide:
 - helyi diákok által készített, rövid történetekkel bemutatott narráció a tárgyakhoz
- Taktilis burkolati jelzések: segítik a látássérültek önálló tájékozódását a múzeumban

Tanulmányút

Frankfurt, Rajna-Majna Kultúrrégió,
Németország

2025. szeptember 3-5.

Kunsthhaus

- Kulturális központ:
 - kiállítások, események és párbeszédnek helyszíne művészek és művészetkedvelők számára
- Egyedi művészeti szolgáltatás: könyvtára műtárgyakat kölcsönöz, stúdióiban kortárs művészek alkotnak, így a látogatók betekintheznek az alkotói folyamatokba
- Hozzáférhető kulturális élmény:
 - látássérült tárlatvezető
 - vak látogatók bevonása

Reinhard Ernst Múzeum

- Modern, innovatív épületben mutatja be a német, japán és amerikai absztrakt művészetet, kb. 1000 műtárggyal
- Teljesen akadálymentes épület, mozgás- és látássérültek számára egyaránt hozzáférhető
- Rendszeresen ingyenes belépést biztosítanak hátrányos helyzetű csoportoknak

A közös értékkalkotás (co- creation) folyamata

Bevezetés

Jelentős eltérés tapasztalható abban, ahogyan a döntéshozók és kulturális szervezetek értékelik a hozzáférhetőséget, illetve ahogyan azt a fogyatékossgal élő emberek ténylegesen megélik.

Ez aláhúzza annak fontosságát, hogy az érintetteket közvetlenül vonjuk be a tervezési, megvalósítási és értékelési folyamatokba.

Közös alkotóműhelyek szervezése

A találkozókából regionális jelentések készülnek, résztvevői értékeléssel együtt – ezek segítik az irányelvek további fejlesztését.

Definíció és alapelvek

Átlátható, széles körű, értékteremtő együttműködés minden releváns féllel, központi szerepben a végfelhasználókkal.

Alapfeltételek:

- Egyenrangú partnerség a felhasználókkal és más szereplőkkel.
- Átláthatóság – minden résztvevő hozzáfér a releváns információkhoz.
- Következetesség – a felhasználók a folyamat minden szakaszában részt vesznek.
- Értékteremtés – a felhasználóknak és a szervezetnek egyaránt.
- Produktivitás – a folyamat valós megoldás bevezetéséhez vezet.

Előnyök

Szélesebb körű megértés

Innovatív megoldások

Releváns, fenntartható megoldások

Nagyobb elfogadottság és támogatottság

Kiket vonjunk be a co-creation folyamatba?

A kiindulópont: a megoldandó kihívás világos meghatározása (miért fontos, kinek szól, mekkora a célcsoport).

Célok tisztázása: mit szeretnénk elérni?

A résztvevői kör

- **Végfelhasználók – azok, akik a megoldást ténylegesen használják.**
- **Kulcsszereplők – belső és külső felek, akik tudásukkal, készségeikkel vagy kapcsolatrendszerükkel nélkülözhetetlenek.**
- **Döntéshozók (opcionális) – vezetők, támogatók, befektetők, akik biztosítják a hátteret, de nem mindig aktív szereplők.**

A co-creation folyamat fő lépései

1. Előkészítés

- **Résztevők kiválasztása** (végfelhasználók, szakértők).
- **Meghívás:** motiváló, személyes, igényfelméréssel (pl. akadálymentesítés, tolmács).
- **Előkészítő feladatok** küldése (pl. jó gyakorlat, saját élmény megosztása).

2. A co-creation technikái

- **Helyszín és struktúra:** akadálymentes, biztonságos tér, plenáris és kiscsoportos munkák váltakozása.
- **Technikák:**
 - „Öt arany szabály” (példákból közös tanulságok).
 - **Glad-Sad-Mad módszer** (érzelmek és tapasztalatok feltárása).
 - **Rapid Mapping + ötlet- és koncepciófejlesztés.**
- **Témák:** fizikai, digitális, kommunikációs hozzáférés; dolgozói érzékenyítés.

3. Facilitátor szerepe

- **„Rendező”:** biztonságos tér, megfelelő keretek biztosítása.
- **Feladatok:**
 - **Résztevők motiválása, időkeret tartása.**
 - **Nyitottság és egyenlő részvétel biztosítása.**
 - **Vita ösztönzése, de tartalmi beavatkozás nélkül.**
- **Jellemzők:** empatikus, jó hallgatóság, átlátja a folyamatot, rugalmas.

4. Kiegészítő eszközök

- **Social media** (pl. Facebook) mint tudásmegosztó és közösségi co-creation platform.
- **Előny:** gyors visszajelzés, szélesebb kör bevonása, marginalizált csoportok elérése.

Fő célunk: KÉK

1. ELŐKÉSZÜLETEK ÉS KUTATÁS

- Kézikönyv céljának meghatározása
- Célcsoport meghatározása (múzeumi dolgozók, kulturális szervezők, programszervezők, turisztikai szereplők, közintézmények dolgozói stb.)
- Érintettekkel történő konzultáció (fogyatékkal élők, érdekvédelmi szervezetek, szakértők)
- ORC hazai és nemzetközi jó gyakorlatok összegyűjtése, áttekintése és értékelése (akadálymentes kommunikáció, könnyen érthető nyelvhasználat)
- Jogszabályi háttér áttekintése (ORC helyzetelemzések)
- Munkacsoport megerősítése (szakértői csoport tagjai)

2. A KÉZIKÖNYV VÁZLATÁNAK, TARTALMI ELEMINEK ÖSSZEÁLLÍTÁSA

- Bevezetés a témába – miért hiánypótló a dokumentum?
- KINEK? - Kik a fogyatékkal élő személyek?
- MIÉRT? - Az akadálymentes kommunikáció alapelvei
- MIT? - Könnyen érthető nyelvezet alkalmazása
- HOL? - Kulturális szektor és egyéb közintézmények érintett helyszínei - múzeum, színház, tárlatok/kiállítások, növény- és állatkertek stb. + Közigazgatási intézmények (Kormányhivatal, NAV stb)
- HOGYAN?
 - Kommunikációs helyzetek (belépés, jegyvásárlás, tárlatvezetés, események)
 - Viselkedési útmutató
 - Vizualitás és segédeszközök szerepe
 - Gyakorlati példák és esettanulmányok
- Mellékletek: piktogramok, példamondatok, ellenőrzőlista

3. A DOKUMENTUM TARTALMI KIDOLGOZÁSA

- ORC projekt team - HBVMÖ
- Szakmai felkérések, szakértői megbízások (szerződések)

4. VIZUÁLIS ELEMELK ÉS DESIGN

- Arculattervezés
- Digitális, akadálymentes PDF, webes verziót is

5. VISSZAJELZÉS

- Kulturális intézmények, közintézmények munkatársai
- Javítások, kiegészítések a visszajelzések alapján

6. KOMMUNIKÁCIÓ, KONFERENCIA, TANFOLYAM

- Kommunikációs terv a szakértői csoporttal egyeztetve
- Országos/térségi konferencia (2026)
- Tanfolyam (2026-2027, szakértői megbízással) – 1 rendezvény, 20/30 órás tanfolyam (kulturális szereplők + közintézmények dolgozói)
- Online tananyag, esetleg video (kapacitás és forrás függvényében)

Moderált workshop

Ötletgenerálás – KÉK (1)

Egyéni ötletelés

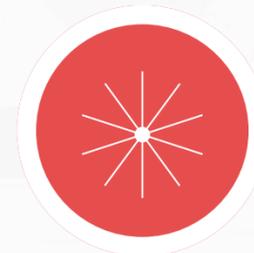
- Minden résztvevő írja fel a Moderátor által feltett kérdéshez kapcsolódó javaslatait külön post-it lapokra - kérdések a KÉK struktúra 1. és 2. pontjához kapcsolódóan:
 - Kik jelentik a pontos célcsoportot?
 - Kikkel kell konzultálni az előkészületek során?
 - Kiért készül a KÉK? Kik a fogyatékkal élő személyek?
 - Melyek az akadálymentes kommunikáció alapelvei?
 - Mit jelent a könnyen érthető nyelvezet?
 - Mely szektorok, mely intézmények munkatársai használják majd az új ismereteket, az útmutatót és a tanfolyam anyagát?
 - Milyen kommunikációs helyzetekre keressünk megoldásokat, javaslatokat?
 - Milyen jellegű viselkedési útmutatóra, etikettre van szükség?
 - Mi lehet a vizualitás és a segédeszközök szerepe, hogyan építhetők be ezek?

Ötletgenerálás – KÉK (2)

- **Ötletek kiválasztása (rövid szünet után)**
 - Mindenki válassza ki az általa legjobbnak tartott ötletet, véleményt
 - Az összes ötletet később rögzítjük a workshop jegyzőkönyvében
- **Ötletek megosztása**
 - Mindenki felolvassa a kiválasztott legjobb javaslatot, ötletet a csoportnak
- **Ötletek csoportosítása és szavazás**
 - Az ötleteket tematikusan csoportosítsuk
 - Minden résztvevő kap 3 db szavazó matricát
 - Szavazás kérdése: Melyik javaslatnak, ötletnek van a legnagyobb potenciálja?
 - Ötletek rangsorolása szavazatok alapján
- **Irányválasztás**
 - A csoport beszélje meg, mely ötletek tudnának leghatékonyabban hozzájárulni a KÉK megerősítéséhez, elterjedéséhez

Koncepcióalkotás

- **Célcsoportok - kulturális intézmények, közintézmények munkatársainak - bevonása (hogyan, milyen gyakorisággal, milyen visszajelzéseket kérjünk)**
- **Javítások, kiegészítések a visszajelzések alapján**
- **Kommunikáció, konferencia, tanfolyam**
 - **Kommunikációs terv a szakértői csoporttal egyeztetve**
 - **Országos/térségi konferencia (2026) tematikája**
 - **Tanfolyam (2026-2027) – kulturális szereplők + közintézmények dolgozói**
- **Online tananyag, esetleg video (kapacitás és forrás függvényében)**

Következő lépések

Kapcsolat

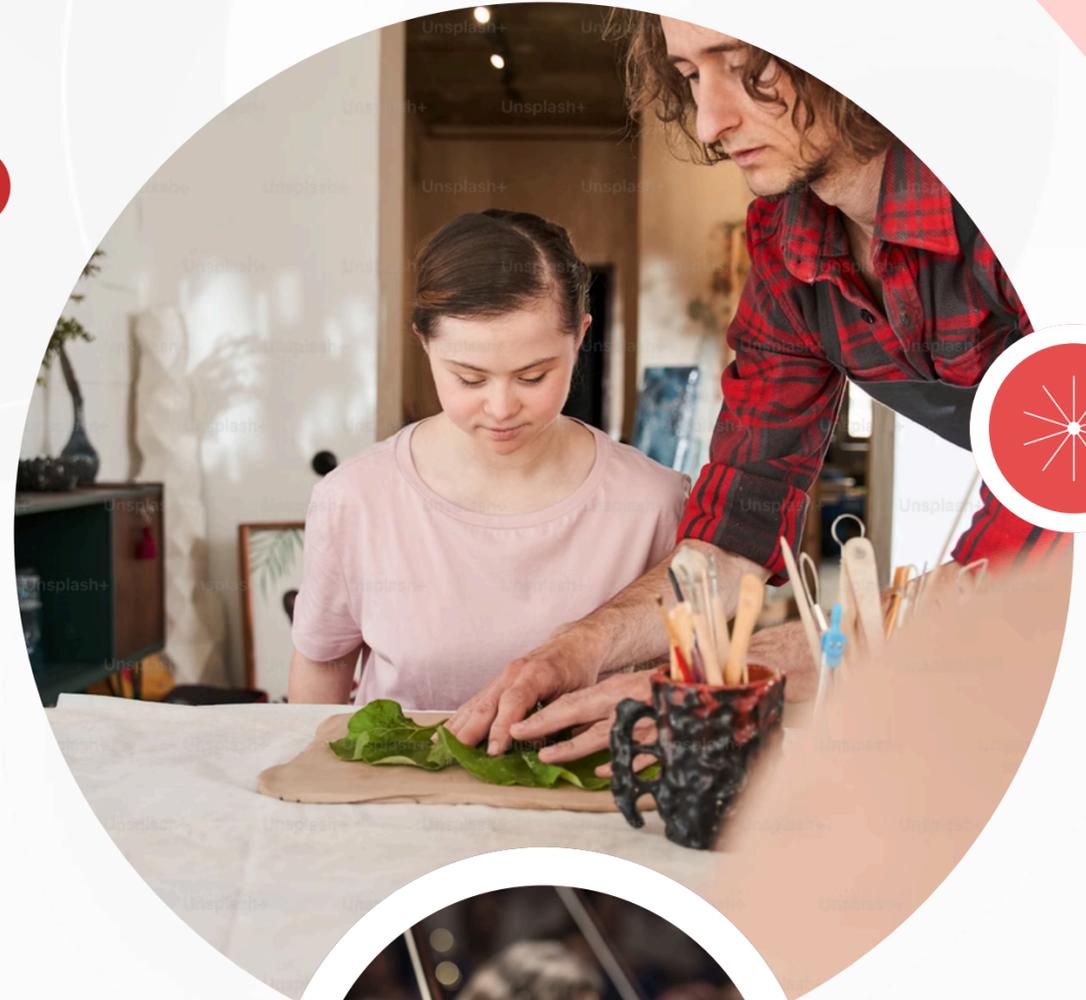
https://hbmo.hu/portal/orc_a-projektrol/

melinda.matrai@hbmo.hu

nikolett.toth@hbmo.hu

szabo.tunde@hbmo.hu

judit.karacsonyi@hbmo.hu

**Köszönjük megtisztelő
figyelmüket!**